

Kwaliteit van oefenen en bijscholen onder de loep

Hoe kan het nog beter?

Uit gesprekken met het veld blijkt dat veel regio's behoefte hebben om meer te kijken naar de kwaliteit dan naar de kwantiteit van oefenen en bijscholen. Regio's willen niet alleen bijhouden dat iemand heeft geoefend, maar ook wat iemand heeft geoefend en hoe dat is gegaan. Wat ging goed? Wat kon beter? En wat is een aandachtspunt voor de volgende keer? Vanuit het project Versterking Brandweeronderwijs wordt hieraan gewerkt. Samen met collega's uit alle regio's.

DOOR BRANDWEER NEDERLAND

Landelijk is niet afgesproken wanneer een brandweermeeuwker nog steeds vakbekwaam is. Er is geen gedeeld beeld van het minimale niveau en er bestaan geen landelijke standaarden op basis waarvan kan worden getoetst of medewerkers nog steeds voldoende vakbekwaam zijn', trapt Annemarie Breur af. Zij is projectleider Blijvende Vakbekwaamheid, onderdeel van het veelomvattende project Versterking Brandweeronderwijs. 'Daarom ontwikkelen we nu voor de repressieve functies een landelijk model voor blijvende vakbekwaamheid met landelijke standaarden voor repressieve brandweerfuncties en landelijke kaders voor de beoordeling en registratie ervan.'

HELPEN

Breur: 'Verder werken we ook aan twee adviezen: een voor de inrichting van de regionale oefenorganisatie en een voor kwaliteitsborging van het landelijke model. Deze adviezen zijn vooral bedoeld als praktische handvatten voor de organisatie die verplicht is om medewerkers getraind te houden. Met een routeboek worden zij hierbij geholpen. Dit bedenken we als projectteam niet zelf. In veel regio's is en wordt al volop nagedacht over hoe blijvende vakbekwaamheid het beste kan worden vormgegeven. Die informatie uit het land gebruiken we om te komen tot een landelijk model.'

UIT HET LAND

Wat is essentiële vakkennis en wat zijn essentiële vaardigheden die een brandweerman/-vrouw moet blijven beheersen om veilig te kunnen optreden in de praktijk, ook nadat hij of zij eenmaal het diploma heeft behaald? Wat betekent dat voor de wijze waarop we nu oefenen? Wat hebben we landelijk gemeen en wat kan beter?

Breur: 'Op deze vragen hebben we samen met een groep collega's die actief zijn op het gebied van incidentbestrijding, risicobeheersing, vakbekwaamheid of P&O antwoorden gezocht. Na een oproep meldden zich uit alle regio's vrijwilligers en beroeps om deel te nemen aan de zogeheten werkplaatsen. De uitkomsten worden in 2014 verzameld en omgezet in een landelijk advies.'

Tot nu toe hebben al 60 deelnemers een bijdrage geleverd: manschappen, bevelvoerders, officieren van dienst, hoofdofficieren van dienst, oefenleiders en oefencoördinatoren. Zo ook Maaike Leusenkamp-Nijhof, vrijwilliger in Twente. En Maartje van Toor, vrijwilliger en medewerker brandpreventie in Zuid-Holland Zuid.

NAAR ELKAARS FUNCTIE KIJKEN

Leusenkamp-Nijhof over de werkplaatsen: 'In groepen kregen we de taak in kaart te brengen wat een manschap moet kunnen op het gebied van OGS, waterongevallen, brand en technische hulpverlening. In andere settings werd gesproken over bevelvoerders en officieren. Door de vragen uitgebreid met elkaar te bespreken, konden we ruime begrippen concretiseren. Ik vond het waardevol om hier vanuit mijn functie een bijdrage aan te leveren. Het is goed om naar elkaars functie te kijken.' Het algemene beeld over hoe het in grote lijnen moet zijn, wordt volgens Leusenkamp-Nijhof landelijk gedeeld. 'Essentiële zaken pik je er samen wel uit. Maar met betrekking tot de details ligt dat anders. De verschillen in de regio's zijn zo groot dat je er niet tot in detail iets van kunt zeggen. In Brabant kan bijvoorbeeld standaard iets op de auto zitten waar Twente niet over beschikt. Dat valt dan moeilijk landelijk uit te werken.'

VERSCHILLEN

'Er was tijdens de gesprekken verschil merkbaar tussen de mensen die al jaren in het vak zitten, en mensen die vers uit de opleiding komen, zoals ik', zegt Maartje van Toor. 'Dat gaf een leuke wisselwerking. Zij hadden een veel duidelijker referentiekader door de incidenten die zij hebben meegemaakt. Ik kon hen vertellen dat de huidige manschap duidelijk anders opgeleid wordt dan twintig jaar geleden en kon dit aanvullen met concrete voorbeelden.' Het advies vanuit het project Versterking Brandweeronderwijs moet volgens Van Toor aansluiten op zowel de praktijk, als de manier waarop mensen tegenwoordig opgeleid worden.

HOE TOETS JE WAT JE MOET KUNNEN?

Leusenkamp-Nijhof: 'Het is heel waardevol om kennis en ervaringen te kunnen delen en tegelijkertijd landelijke overeenstemming te zien. In de werkplaats werd je gedwongen over je eigen grenzen te kijken. Zoals ook bij het meten van kwaliteit bij oefenen: als je weet wat je moet kunnen, hoe ga je dat dan toetsen?'

'Toetsen klinkt voor veel mensen nog een beetje eng', vult Van Toor aan. 'Terwijl je er vanuit mag gaan dat het oefenbeleid van de eigen regio voldoende ingericht moet zijn om de mensen zodanig geschoold te houden dat ze, ook als ze worden waargenomen en beoordeeld, laten zien dat ze alle aspecten van het brandweervak beheersen.' Tegelijkertijd moet zeker benadrukt worden dat er al veel gebeurt. Iedere regio is zich bewust van het belang van goede kwaliteit in oefenen en opleiden. Het advies van het project kan daar een goede handreiking in bieden.

WAT VERDER?

Er blijkt al veel informatie beschikbaar en dat is met elkaar gedeeld. Voor de functies chauffeur/voertuigbediener, HovD en alle IBGS-gerelateerde functies organiseren we de komende maanden nog werkplaatsen. En dan? Breur: 'Als eerste gaan we nu de resultaten van de werkplaatsen vertalen naar pilots die we gaan uitvoeren in diverse regio's. Dit moet leiden tot een advies voor de oefenorganisatie hoe de standaarden blijvende vakbekwaamheid te toetsen en wat te registreren. Het project Blijvende Vakbekwaamheid levert dus eind dit jaar handvatten voor de regio's. Het is vervolgens wel aan de regio's om de verbetermogelijkheden voor Blijvende Vakbekwaamheid zelf op te pakken.' ■

Project Versterking Brandweeronderwijs

In januari 2013 startte het project Versterking Brandweeronderwijs. In dat project, met een looptijd tot eind 2014, werken Brandweer Nederland en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) samen met het veld aan de verbetering van het brandweeronderwijs. Het gaat onder andere om een goede aansluiting tussen opleiden, oefenen en bijscholen, innovatie van het brandweeronderwijs, gegarandeerde blijvende vakbekwaamheid van het brandweerpersoneel en de juiste aansluiting tussen theorie en praktijk. Met het project VBo worden de volgende concrete resultaten bereikt: één kennis- en opleidingsinstituut, gedragen afspraken over vakbekwaamheid, nieuw examenstelsel, uniforme standaarden, keurmerk voor kwaliteitsontwikkeling, gezamenlijke productontwikkeling en kenniscirculatie, innovatieve leermiddelen en heldere financiële kaders.

